

PATVIRTINTA
Lietuvos mokinių neformaliojo
švietimo centro direktoriaus
2015 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. R1-798

**MOKINIŲ PROFESINIO VEIKLINIMO ORGANIZAVIMO BENDROJO UGDYMO
MOKYKLOSE IR PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGOSE
METODINĖS REKOMENDACIJOS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokinių profesinio veiklinimo organizavimo bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose metodinių rekomendacijų (toliau – Metodinės rekomendacijos) paskirtis – apibrėžti profesinio veiklinimo tikslus, uždavinius ir veiklos organizavimo ypatumus šalies bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose. Šios Metodinės rekomendacijos naudojamos vykdant mokinių profesinį veiklinimą šalies bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose.

2. Metodinės rekomendacijos parengtos vadovaujantis Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymu (Žin., 2011, Nr. 38-1804), Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašu (Žin., 2012, Nr. 82-4284), 2014 m. sausio 15 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-72 patvirtinta Ugdymo karjerai programa (TAR, 2014-04-29, Nr. 4888) ir kitais teisės aktais, remiantis Bendrojo lavinimo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių ugdymo karjerai modeliu (2011), projekto „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme (I etapas)“ Nr. VP1-2.3.-ŠMM-01-V-01-002 metu parengta „Mokinių profesinio veiklinimo metodika“ (2014).

3. Metodinėse rekomendacijose aptariamas šalies bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių profesinio veiklinimo organizavimas.

4. Profesinio veiklinimo tikslas – padėti mokiniams aktyviai pažinti įvairias užimtumo sritis, profesijų ypatumus ir karjeros galimybes, realioje veikloje perimti ir plėtoti žinias, gebėjimus ir nuostatas, naudingas būsimai karjerai, kaupti darbo patirtį, ugdyti profesinę motyvaciją bei planuoti būsimą karjerą.

5. Profesinio veiklinimo uždaviniai:

5.1. plėtoti mokinių sampratą apie konkrečias profesijas, gilinant jų patirtį;

5.2. formuoti tolesnio mokymosi kryptį pagal įgytą patirtį;

5.3. plėtoti mokinių žinias ir sampratą apie įmones, ekonomiką, finansus ir verslo organizacijas;

5.4. padėti pritaikyti mokinių žinias ir gebėjimus darbo aplinkoje;

5.5. skatinti mokinius tirti profesinio pasirinkimo galimybes;

5.6. padėti mokiniams įgyti realaus darbo patirtį;

5.7. stiprinti mokinių teigiamą nuostatą mokymosi visą gyvenimą atžvilgiu.

6. Profesinio veiklinimo dalyviai:

6.1. mokiniai;

6.2. karjeros specialistai, tinkamą karjeros paslaugų teikimo kompetenciją turintys specialistai;

6.3. mokytojai – visi bendrojo ugdymo dalykų mokytojai ir profesijos mokytojai;

6.4. mokinių tėvai;

6.5. darbdaviai arba mentoriai;

6.6. mokyklų administracijų nariai;

6.7. profesinio orientavimo koordinatoriai savivaldybėse, kurie rūpinasi karjeros paslaugų koordinavimu, jų kokybės užtikrinimu ir stebėseną savivaldybės teritorijoje;

6.8. kiti karjeros paslaugų teikime aktyviai dalyvaujantys asmenys, kurie įvairiomis formomis prisideda prie karjeros paslaugų teikimo ir jų tobulinimo, skleidžia gerą patirtį.

7. Profesinis veiklinimas vykdomas šiais principais, kurie atitinka Profesinio orientavimo vykdymo principus:

7.1. prieinamumo. Profesinis veiklinimas teikiamas visiems mokiniams, užtikrinant lygias galimybes, įvertinant poreikius ir siekiant išvengti administracinių, finansinių ar kitokių kliūčių;

7.2. nešališkumo. Profesinio veiklinimo vykdytojai padeda mokiniui pasirinkti ir įgyvendinti geriausias jam profesinio veiklinimo galimybes ir negali proteguoti savo ar kitų institucijų interesų;

7.3. individualizavimo. Profesinis veiklinimas vykdomas atsižvelgiant į individualius mokinių poreikius;

7.4. kokybės. Profesinio veiklinimo vykdytojai atsakingi už aukštą jų teikiamų profesinio veiklinimo paslaugų kokybę ir profesinio elgesio etikos laikymąsi.

8. Profesinio veiklinimo metu yra realizuojami šie svarbūs aspektai:

8.1. darbinės veiklos stebėjimas bei praktinė veikla įmonėse, įstaigose ar organizacijose, įgytos patirties aptarimas;

8.2. žinių apie ūkio šakas ir sektorius, įmones, įstaigas ar organizacijas, ekonomiką ir finansus plėtojimas;

8.3. mokinių turimų žinių ir gebėjimų darbo aplinkoje pritaikymas;

8.4. mokinių skatinimas tirti karjeros galimybes;

8.5. pagalba mokiniams įgyjant realaus darbo patirtį;

8.6. mokinių teigiamų nuostatų mokymąsi visą gyvenimą stiprinimas.

9. Pagrindinės švietimo įstaigos, teikiančios profesinio veiklinimo paslaugas jose besimokantiems mokiniams, yra bendrojo ugdymo mokyklos ir profesinio mokymo įstaigos (toliau – mokyklos).

10. Mokyklos, vykdydamos mokinių profesinį veiklinimą, vadovaujasi švietimo ir mokslo ministro tvirtinamais bendraisiais ugdymo planais ir/arba bendraisiais profesinio mokymo planais, kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro vykdyto projekto „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme (I etapas)“ Nr. VP1-2.3-ŠMM-01-V-002 metu parengta „Mokinių profesinio veiklinimo metodika“ (2014).

11. Lėšų mokinių profesiniam veiklinimui mokyklose skiriama iš mokinio krepšelio lėšų ir kitų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų, rėmėjų ir kitų teisėtų lėšų.

12. Pagrindinės Metodinėse rekomendacijose vartojamos sąvokos:

Intensyvus profesinis veiklinimas – tai veikla/praktika, kurioje mokiniai tam tikrose įmonėse/įstaigose/organizacijose atlieka profesines veiklas, apie kurias sužino patirtinio vizito metu arba neformalioju/savaiminiu būdu.

Karjeros kompetencijos – žinių, gebėjimų ir nuostatų apie save, mokymosi, saviraiškos ir darbo galimybes, karjeros sprendimų priėmimą, karjeros planavimą, derinimą su kitomis gyvenimo sritimis ir realizavimą visuma.

Mentorius – tam tikros profesinės srities specialistas, kuris organizuoja ir planuoja profesinį mokinio patyrimą pasirinktoje įmonėje/įstaigoje/organizacijoje; aiškina apie praktinę veiklą; praktiškai demonstruoja atskiras darbų atlikimo operacijas bei garantuoja saugumo reikalavimų darbo vietoje laikymąsi.

Patirtinis vizitas – mokinio bendradarbiavimas su tam tikros srities specialistu pasirinktoje įmonėje/įstaigoje/organizacijoje ir dalyvavimas/asistavimas padedant atlikti leistinas pagal amžių ir darbų specifiką profesines veiklas.

Pažintinis vizitas – mokinių supažindinimas ir susipažinimas su kasdieniu įmonės/įstaigos/organizacijos darbu, pagrindinėmis veiklomis bei vidaus tvarka.

Profesija – darbinės veiklos rūšis, kuriai reikia spec. pasirengimo ir kuri yra pragyvenimo šaltinis.

Profesinis veiklinimas – veiklos, kurių metu mokiniams padedama aktyviai pažinti įvairias užimtumo sritis, profesijų ypatumus ir karjeros galimybes, kaupti darbo patirtį, ugdytis profesinę motyvaciją bei planuoti būsimą karjerą.

Profesinė motyvacija – profesionalumo augimo ir asmenybės brandos vidinė varomoji jėga. Ją nulemia socialiniai psichologiniai, valstybiniai, etniniai, mikroaplinkos faktoriai.

Specialybė – tam tikra mokslo žinių ir pažinimo faktų visuma, kurią įsisavina žmogus rengdamasis darbui konkrečioje profesijoje, t.y. įgyja reikiamą kvalifikaciją.

Ugdymas karjerai – kryptinga ugdymo(si) veikla, skirta karjeros kompetencijoms įgyti. Kitos šiose Metodinėse rekomendacijose vartojamos sąvokos atitinka Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos apraše ir galiojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II. PROFESINIO VEIKLINIMO FORMOS

13. Profesinis veiklinimas, o ypač profesinio veiklinimo intensyvios formos (patirtiniai vizitai ir intensyvus profesinis veiklinimas), yra viena iš papildančių, lygiagrečiai vykdomų veiklų – susijusių profesinio orientavimo paslaugų, kuri prisideda prie karjeros kompetencijų ugdymo.

14. Profesinio veiklinimo formos:

14.1. profesinio veiklinimo pažintiniai vizitai (įmonėse, įstaigose, mokyklose, sektoriniuose praktinio mokymo centruose, susitikimai su skirtingų profesijų atstovais bei kt.);

14.2. profesinio veiklinimo patirtiniai vizitai (įmonėse, įstaigose, sektoriniuose praktinio mokymo centruose ir kt.);

14.3. intensyvus profesinis veiklinimas (praktikos, darbas pagal sutartį, su profesine veikla susiję neformaliojo švietimo užsiėmimai ir panašios formos, savanorystė ir kitos veiklos).

15. Profesinio veiklinimo pažintiniai vizitai (atsakingi asmenys: klasės auklėtojai, dalykų mokytojai, karjeros specialistai, mokinių tėvai):

15.1. tikslinė grupė – 5–12 kl. mokiniai susipažįsta su profesijomis/organizacijomis/mokymosi įstaigomis per mokslo metus:

15.1.1. 5–9 kl. mokiniams vizitus organizuoja ir kartu dalyvauja atsakingi asmenys;

15.1.2. 10–12 kl. mokiniams vizitus organizuoja ir pagal būtinybę kartu dalyvauja atsakingi asmenys, taip pat mokiniai turi galimybę patys savarankiškai organizuoti ir dalyvauti vizituose.

15.2. reikalingi ištekliai/priemonės: išlaidos transportui, vizito dokumentai (dalyvių sąrašas, mokinio dalyvavimo ir savianalizės anketa), atsakingi lydintys asmenys;

15.3. atsakingi asmenys, organizuodami pažintinius vizitus, naudojami:

15.3.1. profesinio rengimo ir mokymo įstaigų duomenų baze (nuoroda internete: www.aikos.smm.lt);

15.3.2. profesinio veiklinimo įstaigų sąrašu (nuoroda internete: <http://www.mukis.lt/mod/sarasai/pvo/imones/>).

16. Profesinio veiklinimo patirtiniai vizitai (atsakingi asmenys: klasės auklėtojai, dalykų mokytojai, karjeros specialistai, mokinių tėvai):

16.1. tikslinė grupė – 5–12 kl. mokiniai susipažįsta su profesijomis/organizacijomis/mokymosi įstaigomis per mokslo metus:

16.1.1. 5–9 kl. mokiniams vizitus organizuoja ir kartu dalyvauja atsakingi asmenys;

16.1.2. 10–12 kl. mokiniams vizitus organizuoja ir pagal poreikį kartu dalyvauja atsakingi asmenys, taip pat mokiniai turi galimybę patys savarankiškai organizuoti ir dalyvauti vizituose.

16.2. reikalingi ištekliai/priemonės: išlaidos transportui, vizito dokumentai (dalyvių sąrašas, mokinio dalyvavimo ir savianalizės anketa), atsakingi lydintys asmenys;

16.3. atsakingi asmenys, organizuodami patirtinius vizitus, naudojami:

16.3.1. profesinio rengimo ir mokymo įstaigų duomenų baze (nuoroda internete: www.aikos.smm.lt);

16.3.2. profesinio veiklinimo įstaigų sąrašą (nuoroda internete: <http://www.mukis.lt/mod/sarasai/pvo/imonės/>).

17. Intensyvus profesinis veiklinimas (atsakingi asmenys: klasės auklėtojai, dalykų mokytojai, karjeros specialistai, mokinių tėvai):

17.1. tikslinė grupė – 10–12 kl. mokiniai daugiau nei tris dienas tiesiogiai dalyvauja kokios nors organizacijos veikloje ir susipažįsta su įvairiomis profesijomis per visą 10–12 klasių mokymosi trukmę:

17.1.1. 10–12 kl. mokiniams vizitus organizuoja ir pagal būtinybę kartu dalyvauja atsakingi asmenys, taip pat mokiniai turi galimybę patys savarankiškai organizuoti ir dalyvauti profesinėje veikloje;

17.2. reikalingi ištekliai/priemonės: išlaidos transportui, vizito dokumentai (dalyvių sąrašas, mokinio dalyvavimo ir savianalizės anketa), atsakingi lydintys asmenys;

17.3. atsakingi asmenys, organizuodami intensyvaus profesinio veiklinimo vizitus, naudojami:

17.3.1. profesinio rengimo ir mokymo įstaigų duomenų baze (nuoroda internete: www.aikos.smm.lt);

17.3.2. profesinio veiklinimo įstaigų sąrašą (nuoroda internete: <http://www.mukis.lt/mod/sarasai/pvo/imonės/>).

18. Profesinio veiklinimo pažintinio/patirtinio/intensyvaus profesinio veiklinimo procesą sudaro:

18.1. profesinio veiklinimo formos, atitinkančios mokinių amžių, interesus ir poreikius parinkimas;

18.2. profesinio veiklinimo vietos paieška ir atranka;

18.3. profesinio veiklinimo vizitų derinimas su priimančiomis įmonėmis/įstaigomis/organizacijomis;

18.4. praktinių užduočių ir nesudėtingų darbo operacijų derinimas ir aptarimas su priimančiomis įmonėmis/įstaigomis/organizacijomis;

18.5. profesinio veiklinimo vizitų dokumentų tvarkymas (sutartys, sutikimai, vizitų programa, dalyvių sąrašai ir kt.);

18.6. mokinių supažindinimas su įmone/įstaiga/organizacija, jos vidaus tvarka, saugos ir sveikatos reikalavimais;

18.7. profesinio veiklinimo vertinimo formų ir būdų numatymas ir aptarimas su mokiniais;

18.8. profesinio veiklinimo vizitų stebėjimas ir priežiūra;

18.9. profesinio veiklinimo rezultatų aptarimas su priėmusiomis įmonėmis/įstaigomis/organizacijomis;

18.10. profesinio veiklinimo įsivertinimas grįžus į mokyklą pagal anksčiau numatytus ir aptartus su mokiniais kriterijus;

18.11. informacijos apie įvykusį profesinį veiklinimą sklaida mokykloje.

19. Profesinio veiklinimo pažintinius, patirtinius vizitus ir intensyvų profesinį veiklinimą rekomenduojama organizuoti vadovaujantis Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro vykdyto projekto „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme (I etapas)“ Nr. VP1-2.3-ŠMM-01-V-002 metu parengta „Mokinių profesinio veiklinimo metodika“ (2014).

III. PROFESINIO VEIKLINIMO ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE

20. Bendrojo ugdymo mokykla (toliau – mokykla) yra viena iš pagrindinių švietimo įstaigų, teikiančių profesinio veiklinimo paslaugas joje besimokantiems mokiniams.

21. Mokytojas/karjeros specialistas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, vadovaudamasis Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašu, Ugdymo karjerai programa, bendraisiais ugdymo planais, parengia mokyklos ilgalaikį ugdymo karjerai planą, įtraukdamas į jį profesinio veiklinimo renginius.

22. Profesinis veiklinimas mokyklose organizuojamas ugdymo proceso bei kasmetinių mokyklinių atostogų metu.

23. Profesiniam veiklinimui gali būti naudojamos ir socialinei veiklai skiriamos valandos.

24. Mokyklos profesiniam veiklinimui gali naudotis profesinio mokymo įstaigų praktinio mokymo baze/sectoriniais praktinio mokymo centrais.

25. Organizuojant mokinių profesinį veiklinimą mokytojas/karjeros specialistas turi sudominti mokinius ir skatinti juos aktyviai įsitraukti į profesinį veiklinimą.

26. Profesinis veiklinimas pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programų mokiniams rekomenduojamas vykdyti:

26.1. pradinio ugdymo programos (1–4 klasių) mokiniams:

26.1.1. derinant su neformaliuoju švietimu;

26.1.2. integruojant į pasaulio pažinimo ar kitų dalykų turinį;

26.1.3. organizuojant veiklas, kurioms reikalingi įvairūs informacijos šaltiniai, kuriais naudodamiesi mokiniai susipažins su darbo veiklų ir profesijų įvairove;

26.1.4. organizuojant mokiniams susitikimus su įvairių profesijų atstovais, ekskursijas į įmones, tokiu būdu skatinant tyrinėti veiklų įvairovę, domėtis darbais, profesijomis ir žmonių karjeromis;

26.1.5. klasės valandėlių metu:

26.1.5.1. aptariant su mokiniais, ką ir kodėl žmonės dirba;

26.1.5.2. skatinant mokinius pasakoti apie jiems labiausiai patinkančias veiklas, darbus ir profesijas;

26.1.5.3. padedant mokiniams suvokti darbo paskirtį žmogaus ir visuomenės gyvenime;

26.1.5.4. skatinant domėtis ir susipažinti su jų šeimų narių ir artimųjų karjera.

26.2. pagrindinio ugdymo programos pirmosios dalies (5–8 klasių) mokiniams:

26.2.1. derinant su neformaliuoju švietimu;

26.2.2. integruojant į visų dalykų programų turinį;

26.2.3. organizuojant veiklas, kurioms reikalingi įvairūs informacijos šaltiniai, kuriais naudodamiesi mokiniai rinks ir sistemins sau aktualią karjeros informaciją (apie darbus, profesijas, mokymosi galimybes ir kt.);

26.2.4. organizuojant informacinius vizitus į įmones, įstaigas ar organizacijas, kurių metu mokiniai susipažintų su tam tikra profesija ir jos ypatumais, pamatytų darbinę aplinką, pabendrautų su profesijų atstovais, tokiu būdu skatinant domėtis veiklų įvairove ir karjeros galimybėmis, išbandyti dominančias profesijas ir veiklas, vertinti savo karjeros viziją darbo pasaulio perspektyvų aspektu;

26.2.5. specialių ugdymo karjerai skirtų užsiėmimų metu arba bendruosiuose ugdymo planuose praktinei, pažintinei, socialinei, prevencinei ar kitai veiklai skirtu laiku:

26.2.5.1. padedant mokiniams išsamiai apibūdinti labiausiai patinkančius darbus, profesijas;

26.2.5.2. aptariant darbo reikšmę žmogaus ir visuomenės gyvenime;

26.2.5.3. pasakojant apie pagrindinius darbus, profesijas, jų tipus ir įvairovę;

26.2.5.4. padedant mokiniams išnagrinėti savo šeimos narių ir artimųjų karjeras;

26.2.5.5. aptariant su mokiniais, kaip keičiasi darbai ir profesijos, kokie įgūdžiai, mokėjimai yra svarbūs XXI amžiaus darbuotojui;

26.3. pagrindinio ugdymo programos antrosios dalies (9–10 (I–II gimnazijos) klasių) mokiniams:

26.3.1. derinant su neformaliuoju švietimu;

26.3.2. integruojant į visų dalykų programų turinį;

26.3.3. organizuojant veiklas, kurioms reikalingi įvairūs informacijos rinkimo būdai, kuriais naudodamiesi mokiniai rastų, analizuotų, sistemintų, vertintų ir planuotų karjerą susirasdami aktualios informacijos (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas, mokymosi galimybes ir kt.);

26.3.4. organizuojant informacinius ir patirtinius vizitus įmonėse/įstaigose/organizacijose bei intensyvią profesinį veiklinimą, kurių metu mokiniai ne tik susipažintų su profesijomis, veiklos sritimis, bet ir dalyvautų praktinėje veikloje, atlikdami praktines užduotis – „pasimatuodami“ profesiją; tokiu būdu mokiniai būtų skatinami tyrinėti darbo pasaulio įvairovę ir atrasti sau labiausiai patinkančias veiklas, išbandyti konkrečias darbo pasaulio galimybes (darbus, profesijas), kurios atitinka asmeninį pašaukimą, savybes, ateities viziją, įvertinti darbo pasaulio kaitos galimą įtaką asmeninei vizijai ar karjeros planui;

26.3.5. specialių ugdymo karjerai skirtų užsiėmimų metu arba bendruosiuose ugdymo planuose praktinei, pažintinei, socialinei, prevencinei ar kitai veiklai skirtu laiku:

26.3.5.1. padedant mokiniams ištyrinėti ir pristatyti įvairius patinkančius savanorystės, praktikų ar kt. būdu išbandytus darbus;

26.3.5.2. nagrinėjant su mokiniais darbo reikšmę ir paskirtį žmogaus gyvenime, galimybę dirbti mėgstamą arba nemėgstamą darbą, galimybę pasirinkti tarp savo svajonių darbo arba aplinkybių primesto darbo;

26.3.5.3. apibūdinant darbų įvairovę ir jų tipus pagal darbo pobūdį, organizavimą, sudėtingumą ir ūkio sektorius;

26.3.5.4. apžvelgiant sėkmingų žmonių, kurie dirbo(-a) mokinius dominančiose profesinėse srityse, karjeras;

26.3.5.5. apibūdinant, kokios kompetencijos yra svarbios XXI amžiaus darbuose.

26.4. vidurinio ugdymo programų (11–12 (III–IV gimnazijos) klasių) mokiniams:

26.4.1. derinant su neformaliuoju švietimu;

26.4.2. integruojant į visų dalykų programų turinį;

26.4.3. organizuojant veiklas, kurioms reikalingi įvairūs informacijos rinkimo būdai, kuriais naudodamiesi mokiniai rastų, analizuotų, sistemintų, vertintų ir įgyvendintų karjerą susirasdami aktualios karjeros informacijos (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas, mokymosi galimybes ir kt.);

26.4.4. organizuojant informacinius ir patirtinius vizitus įmonėse/įstaigose/organizacijose bei intensyvią profesinį veiklinimą, kurių metu mokiniai ne tik susipažintų su profesijomis, veiklos sritimis, bet ir dalyvautų praktinėje veikloje, atlikdami praktines užduotis – „pasimatuodami“ profesiją; tokiu būdu mokiniai būtų skatinami tyrinėti darbo pasaulio įvairovę ir atrasti sau labiausiai patinkančias

veiklas – rinkti, interpretuoti, vertinti ir asmeninės karjeros tikslams panaudoti surinktą informaciją apie pasirinktas profesijas, dominančius ūkio sektorius, karjeros kryptis, organizacijas, darbo vietas, pareigybes, išbandyti konkrečias pasirinktas darbo pasaulio galimybes (darbus, profesijas), kurios atitinka asmeninę ateities viziją, pašaukimą ir stipriąsias asmenybės puses, įvertinti galimą darbo pasaulio kaitos poveikį pasirinktai asmeninei karjerai;

26.4.5. specialių ugdymo karjerai skirtų užsiėmimų metu arba bendruosiuose ugdymo planuose praktinei, pažintinei, socialinei, prevencinei ar kitai veiklai skirtu laiku:

26.4.5.1. mokant mokinius išsamiai apibūdinti ir išnagrinėti įvairius jiems patinkančius darbus (ne mažiau kaip 7) remiantis tiesiogine jų patirtimi, įgyta veiklinimo, praktikos ar kitu būdu ir bendraujant su atitinkamų profesijų atstovais, paaiškinti ir įvairiais pavyzdžiais pagrįsti, kokie asmenybės ypatumai ir kompetencijos yra svarbiausi šiose profesijose;

26.4.5.2. padedant mokiniams suvokti ir analizuoti galimybę rinktis savo svajonių darbą arba aplinkybių primestą darbą, mėgstamą arba nemėgstamą darbą, galimybę prisitaikyti prie visuomenės poreikių ir galimybę kurti šiuos poreikius;

26.4.5.3. paaiškinant mokiniams svarbiausias darbo pasaulio kaitos tendencijas ir jų galimą poveikį žmogaus karjerai;

26.4.5.4. paaiškinant mokiniams, kokios kompetencijos yra svarbios ir kokios svarbiausios XXI amžiaus darbuose.

IV. PROFESINIO VEIKLINIMO ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGOSE

27. Profesinio mokymo įstaiga (toliau – mokymo įstaiga) yra viena iš pagrindinių švietimo įstaigų, teikiančių profesinio veiklinimo paslaugas joje besimokantiems mokiniams.

28. Mokytojas/karjeros specialistas, atsižvelgdamas į mokinių poreikius, vadovaudamasis Profesinio orientavimo vykdymo tvarkos aprašu, Ugdymo karjerai programa, bendraisiais profesinio mokymo planais, parengia mokymo įstaigos ilgalaikį ugdymo karjerai planą, įtraukdamas į jį profesinio veiklinimo renginius.

29. Profesinis veiklinimas integruojamas į atskirų dalykų programas, arba (ir) į specialų ugdymo karjerai užsiėmimų ciklą/modulį arba į profesinio mokymo dalykus, išnaudojant mokymo proceso lankstumo galimybes ir derinant formalųjį mokymą su įvairiomis neformaliojo švietimo formomis.

30. Profesinis veiklinimas mokymo įstaigose organizuojamas mokymo proceso bei kasmetinių mokyklinių atostogų metu.

31. Profesiniam veiklinimui gali būti naudojamos ir socialinei veiklai skiriamos valandos.

32. Mokymo įstaigos profesiniam veiklinimui gali naudotis profesinio mokymo įstaigų praktinio mokymo baze/sectoriniais praktinio mokymo centrais.

33. Organizuojant mokinių profesinį veiklinimą mokytojas/karjeros specialistas turi sudominti mokinius ir skatinti juos aktyviai įsitraukti į profesinį veiklinimą.

34. Profesinis veiklinimas profesinio mokymo programų, skirtų neturintiems pagrindinio išsilavinimo mokiniams, ir profesinio mokymo programų (išskyrus programų, skirtų neturintiems pagrindinio išsilavinimo) mokiniams rekomenduojamas vykdyti:

34.1. profesinio mokymo programų, skirtų neturintiems pagrindinio išsilavinimo mokiniams:

34.1.1. integruojant į ekonomikos ir verslo pagrindų dalyko programos turinį;

34.1.2. integruojant į specialų ugdymo karjerai užsiėmimų ciklą/modulį;

34.1.3. organizuojant veiklas, kurioms reikalingi įvairūs informacijos rinkimo būdai, kuriais naudodamiesi mokiniai rastų, analizuotų, sistemintų, vertintų ir planuotų karjerą, susirastų aktualios informacijos (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas, mokymosi galimybes ir kt.);

34.1.4. organizuojant pažintinius ir patirtinius vizitus įmonėse/įstaigose/organizacijose bei intensyvų profesinį veiklinimą, kurių metu mokiniai ne tik susipažintų su profesijomis, veiklos sritimis, bet ir dalyvautų praktinėje veikloje, atlikdami praktines užduotis – „pasimatuodami“ profesiją; tokiu būdu mokiniai būtų skatinami tyrinėti darbo pasaulio įvairovę ir atrasti sau labiausiai patinkančias veiklas, išbandyti konkrečias darbo pasaulio galimybes (darbus, profesijas), kurios atitinka asmeninį pašaukimą, savybes, ateities viziją, įvertinti darbo pasaulio kaitos galimą įtaką asmeninei vizijai ar karjeros planui;

34.1.5. specialių ugdymo karjerai skirtų užsiėmimų metu arba profesinio mokymo dalykų metu, arba išnaudojant mokymo proceso lankstumo galimybes:

34.1.5.1. padedant mokiniams ištyrinėti ir pristatyti įvairius patinkančius savanorystės, praktikų ar kt. būdu išbandytus darbus;

34.1.5.2. nagrinėjant su mokiniams darbo reikšmę ir paskirtį žmogaus gyvenime, galimybę dirbti mėgstamą arba nemėgstamą darbą, galimybę pasirinkti tarp savo svajonių darbo arba aplinkybių primesto darbo;

34.1.5.3. apibūdinant darbų įvairovę ir jų tipus pagal darbo pobūdį, organizavimą, sudėtingumą ir ūkio sektorius;

34.1.5.4. apžvelgiant sėkmingų žmonių, kurie dirbo(-a) mokinius dominančiose profesinėse srityse, karjeras;

34.1.5.5. apibūdinant, kokios kompetencijos yra svarbios XXI amžiaus darbuose.

34.2. profesinio mokymo programų (išskyrus programų, skirtų neturintiems pagrindinio išsilavinimo) mokiniams:

34.2.1. integruojant į ekonomikos ir verslo pagrindų dalyko programos turinį;

34.2.2. integruojant į specialų ugdymo karjerai užsiėmimų ciklą/modulį;

34.2.3. organizuojant veiklas, kurioms reikalingi įvairūs informacijos rinkimo būdai, kuriais naudodamiesi mokiniai rastų, analizuotų, sistemintų, vertintų ir įgyvendintų karjerą, susirastų aktualios informacijos (apie savęs pažinimą, darbus, profesijas, mokymosi galimybes ir kt.);

34.2.4. organizuojant pažintinius ir patirtinius vizitus įmonėse/įstaigose/organizacijose bei intensyvią profesinį veiklinimą, kurių metu mokiniai ne tik susipažintų su profesijomis, veiklos sritimis, bet ir dalyvautų praktinėje veikloje, atlikdami praktines užduotis – „pasimatuodami“ profesiją; tokiu būdu mokiniai būtų skatinami tyrinėti darbo pasaulio įvairovę ir atrasti sau labiausiai patinkančias veiklas – rinkti, interpretuoti, vertinti ir asmeninės karjeros tikslams panaudoti surinktą informaciją apie pasirinktas profesijas, dominančius ūkio sektorius, karjeros kryptis, organizacijas, darbo vietas, pareigybes, išbandyti konkrečias pasirinktas darbo pasaulio galimybes (darbus, profesijas), kurios atitinka asmeninę ateities viziją, pašaukimą ir stipriąsias asmenybės puses, įvertinti galimą darbo pasaulio kaitos poveikį pasirinktai asmeninei karjerai;

34.2.5. specialių ugdymo karjerai skirtų užsiėmimų metu arba profesinio mokymo dalykų metu, arba išnaudojant mokymo proceso lankstumo galimybes:

34.2.5.1. mokant mokinius išsamiai apibūdinti ir išnagrinėti įvairius jiems patinkančius darbus (ne mažiau kaip 7) remiantis tiesiogine jų patirtimi, įgyta veiklinimo, praktikos ar kitu būdu ir bendraujant su atitinkamų profesijų atstovais, paaiškinti ir įvairiais pavyzdžiais pagrįsti, kokie asmenybės ypatumai ir kompetencijos yra svarbiausi šiose profesijose;

34.2.5.2. padedant mokiniams suvokti ir analizuoti galimybę rinktis savo svajonių darbą arba aplinkybių primestą darbą, mėgstamą arba nemėgstamą darbą, galimybę prisitaikyti prie visuomenės poreikių ir galimybę kurti šiuos poreikius;

34.2.5.3. paaiškinant mokiniams svarbiausias darbo pasaulio kaitos tendencijas ir jų galimą poveikį žmogaus karjerai;

34.2.5.4. paaiškinant mokiniams, kokios kompetencijos yra svarbios ir kokios svarbiausios XXI amžiaus darbuose.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

35. Metodinių rekomendacijų pakeitimus rengia Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro Ugdymo karjerai skyrius, tvirtina Centro direktorius.
